

ЕТНОПСИХОЛОГІЯ

Інформаційно-бібліографічний СПИСОК

Дата відбору матеріалу: 3.05.2012
Кількість відібраних джерел: 29
Укладач: бібліотекар читального
залу № 1 **О. О. Собецька**

Етнічна психологія в Україні досить молода наука, однак сьогодні вона стає усе більш актуальною. Актуальність етнопсихології визначається соціальними змінами, що відбуваються в суспільстві в зв'язку з його політичною переорієнтацією.

Етнопсихологія розглядає основні проблеми етнічної психології – галузі соціальної психології, що вивчають особливості поведінки, емоційних реакцій, психіки, характер етнічних спільностей; розкриває такі основні поняття, як національний характер, етнічна і національна свідомість, етнічні конфлікти та ін. Особлива увага приділяється проблемам формуванням етнічних стереотипів і установок, що визначають міжособистісні відносини усередині етносу.

Необхідність появи етнопсихології визначається також й історичним розвитком людства, який відбувався неоднаково в різних куточках земної кулі. Крім мовних відмінностей у різних народів ще з древніх часів стали виявлятися особливості поведінки, вдачі, культури і мислення. Проблема особливостей національного характеру досліджується спеціальною галуззю психології – етнічною психологією.

Про наявність психологічних особливостей складу націй згадувалось ще у трактатах Цезаря, Геродота, Ксенофонта, Стратона. Гіппократ намагався поєднати особливості народних характерів із відмінностями у кліматі та географічними

умовами території проживання. Створення спеціальної дисципліни – психології народів – було проголошено в 1860 році М. Лацарусом і Х. Штейнталем. Таким чином, **етнопсихологія** – це галузь психологічної науки, яка вивчає психологічні особливості нації (етносу, народу) та її представників; закономірності, джерела і чинники національної (етнічної) свідомості та самосвідомості, національний характер, механізми національної (етнічної) ідентифікації та етностереотипізації; психологію міжнаціональних (міжетнічних) відносин.

Щоб більш детально ознайомитись і поглибити свої знання з етнопсихології, пропонуємо бібліографічний список літератури наявної в читальному залі з даної тематики. Він буде корисним студентам психологічних і педагогічних спеціальностей, магістрам, викладачам, практичним психологам і широкому загалу.

1. **Баронин А. С.** Етнопсихология : учеб. пособие / А. С. Баронин. – К. : МАУП, 2000. – 114, [2] с.
2. **Боряк О.** Етноси: від А майже до Я / Олена Боряк // Україна: етнокультурна мозаїка : [етнокультуролог. нариси] / Олена Боряк ; [ред. С. Головка ; худож. О. Григір]. – К. : Либідь, 2006. – С. 145-202.

3. **Головатий М. Ф.** Психологія громадської думки і національна ідея / М. Ф. Головатий // Політична психологія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. Ф. Головатий. – К. : МАУП, 2006. – С. 208-265.
4. **Горбунова В.** Етнічний світ у малюнках дітей / Вікторія Горбунова // Соціальна психологія. – 2004. – № 6. – С.77-85.
5. **Гордузенко В.** Етнонаціональна група як компонент етнонаціональної структури українського суспільства / Віталій Гордузенко // Соціальна психологія. – 2006. – № 3. – С. 173-180.
6. **Данилюк І. В.** Історія психології в Україні. Західні регіони (остання чверть ХІХ – перша половина ХХ століття) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. В. Данилюк. – К. : Либідь, 2003. – 148, [2] с.
7. **Душков Б. А.** Психосоціологія менталітета і нооменталітета / Б. А. Душков. – Екатеринбург : Деловая кн., 2002. – 440, [3] с. – (Gaudeamus).
8. **Іванова Н.** Изменение этнической и гражданской идентичности в новых общественных условиях / Н. Л. Иванова, Г. Б. Мазилова // Вопросы психологии. – 2008. – № 2. – С. 83-93.
9. **Кайгер В.** Етнопсихологічні фактори мовної проблеми в Україні / Валерій Кайгер // Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні / [за ред. Максименка С. Д., Циби В. Т., Шайгородського Ю. Ж. та ін.]. – К. : Укр. центр політ. менеджменту, 2003. – С. 125-137.
10. **Кебуладзе В.** Переклад. Топос. Етнос / Вахтанг Кебуладзе // Філософська думка. – 2010. – № 3. – С. 22-31.
11. **Кривонос І. В.** Методика реконструювання українського національного характеру за творами художньої літератури / І. В. Кривонос // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – № 7. – С. 62-68.

12. **Кривонос І. В.** Місце національного характеру серед інших етнопсихологічних понять / І. В. Кривонос // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 2. – С. 105-116.
13. **Крупник Л. О.** Національний характер українців / Л. О. Крупник // Історія України: формування етносів, нації, державності : навч. посіб. / Л. О. Крупник . – К. : Центр учб. л-ри, 2009. – С. 106-126.
14. **Куєвда В. Т.** Міфологічні уявлення як провідні психологічні чинники української етнокультурної моделі / В. Т. Куєвда // Джерела формування та історія утвердження предметної галузі української психології : монографія / [авт. С. В. Бондар, О. Т. Губко, В. Т. Куєвда та ін.]. – К. : Пед. думка, 2008. – С. 37-85.
15. **Кукушкин В. С.** Этнические различия и национальный менталитет / В. С. Кукушкин, Л. Д. Столяренко // Этнопедагогика и этнопсихология / В. С. Кукушкин, Л. Д. Столяренко. – Ростов н/Д. : Феникс, 2000. – С. 91-240.
16. **Лозова О. М.** Картина й модель етнічного світу / О. М. Лозова // Методологія психосемантичних досліджень етносу : монографія / О. М. Лозова. – К. : Слово, 2011. – С. 25-39.
17. **Налчаджян А. А.** Этнопсихология / А. А. Налчаджян. – 2-е изд. – М. ; СПб. ; Киев : Питер, 2004. – 380 с.
18. Національна самоідентифікація як чинник розвитку громадянської спрямованості особистості / за ред. М. І. Боришевського // Розвиток громадянської спрямованості особистості в юнацькому віці : монографія / за ред. М. І. Боришевського. – К. : Пед. думка, 2007. – С. 33-55.
19. **Онацький Є.** Особливості етнопсихології українців / Євген Онацький // Народна творчість та етнографія. – 2001. – № 3. – С. 43-47.

20. **Орбан-Лембрик Л. Е.** Етнокультурні та етнопсихологічні особливості ділового спілкування / Л. Е. Орбан-Лембрик // Психологія управління : посібник / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Академвидав, 2003. – С. 438-434. – (Альма-матер).
21. **Орбан-Лембрик Л.** Психологія етнічних спільностей і груп / Лідія Орбан-Лембрик // Соціальна психологія. – 2006. – № 4. – С. 38-57.
22. **Палій А. А.** Культурні відмінності та їх вияви / А. А. Палій // Диференціальна психологія : навч. посіб. / А. А. Палій. – К. : Академвидав, 2010. – С. 405-409. – (Альма-матер).
23. **Савицька О. В.** Етнопсихологія : навч. посіб. / О. В. Савицька, Л. М. Співак. – К. : Каравела, 2011. – 263 с.
24. **Савицька О. В.** Курс етнопсихології у системі підготовки вчителя українознавства / О. В. Савицька // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – № 6. – С. 64-65.
25. **Сухарев В. А.** Психологія народів і націй / В. А. Сухарев, М. В. Сухарев. – Донецьк : Сталкер, 1997. – 396, [1] с. – (Психологія).
26. **Тиводар М.** Етнічна (національна) психологія / Михайло Тиводар // Етнологія : навч. посіб. / Михайло Тиводар. – Л. : Світ, 2004. – С. 147-159.
27. **Хотинец В. Ю.** Психологические и культурные факторы этнотипического поведения / В. Ю. Хотинец // Психологический журнал. – 2005. – № 2. – С. 33-44.
28. **Чеп М.-Л.** Етнопсихологічний вимір цивілізаційного поступу : монографія / Мирослав-Любомир Чеп. – К. : Пед. думка, 2008. – 111 с.
29. **Янів В.** Нариси до історії української етнопсихології / Володимир Янів ; Укр. вільний ун-т = Grundrisse zur Geschichte der ukrainischen Ethopsychologie / Wolodymyr Janiw ; Ukrainische freie universitet. – 3-тє вид., стереотип. – К. : Знання, 2006. – 340, [1] с.

Основні проблеми етнопсихології нині набувають особливої актуальності. Етнопсихологія сприяє одержанню найбільш повного уявлення про етнічну картину світу та представника кожної етнічної спільності. Вивчення даної галузі психології дозволить також зрозуміти світогляд, що є характерним для кожного представника конкретного народу.

